

УДК 711:717.318.531

DOI <https://doi.org/10.32782/uad.2024.1.15>**Кривуц Світлана Василівна,**

кандидат мистецтвознавства, доцент,

доцент кафедри «Дизайн середовища»

Харківської державної академії дизайну і мистецтв

ORCID ID: 0000-0003-3916-7142

svkdesignsvk@gmail.com

ПРИНЦИПИ БІОФІЛЬНОГО ДИЗАЙНУ В ФОРМУВАННІ ТЕРИТОРІЇ ГОТЕЛЬНИХ КОМПЛЕКСІВ

У статті розглянуто основні принципи формування дизайну території готельних комплексів, що вказують на забезпечення комфортного відпочинку гостей. Актуальність даної теми дослідження полягає в висвітленні принципів та розкритті терапевтичного ефекту від знаходження серед природного середовища, адже природні елементи, за визначенням багатьох спеціалістів, є тим специфічним компонентом, який дозволяє прискорити оздоровлення людини. Однак, варто наголосити, що серед великої кількості дослідників принципи створення дизайну зон відпочинку на території готельних комплексів майже не аналізувались. Серед багатьох джерел існують матеріали, що вказують на важливість збереження природного середовища, але матеріал, що систематизує використання принципів формування зовнішнього простору території готелів, майже відсутній.

Слід зазначити, що в останнє десятиліття зацікавленість даною проблемою значно збільшилась. Крім того, з'явилися приклади професійно розроблених дизайнерських рішень території готельних комплексів, що також вказують на актуальність даної теми. Отже, в основі аналізу візуального матеріалу за темою статті інтерес представляють певні авторські концепції, що вказують на різноманітність принципів та прийомів використання природних компонентів в створенні дизайну території готельних комплексів. Також варто зазначити, що ідеї про нерозривний зв'язок із природою постійно розвиваються, еволюціонуючи та розкриваючи нові дизайнерські можливості для використання їх у створенні архітектурно-ландшафтного середовища в нових формах, матеріалах та комбінаторному моделюванні з природними компонентами. Крім того, можна констатувати, що існуючі зараз інноваційні технології масового будівництва дозволяють підтримувати формування дизайну території готелів, враховуючи міцні властивості природних матеріалів, що можуть замінити деякі конструктивні елементи в побудові інтер'єрного простору та вийти назовні, як декоративний елемент. Цим інноваціям сприяє також використання більш дешевих штучних матеріалів, які мають відповідні стандарти екологічної якості та мають зовнішні аналогові характеристики. Досліджуючи останні проєктні розробки за означеною темою, з'ясовано, що сучасні технології постійно розвиваються, тому практикуючі дизайнери та архітектори пропонують найрізноманітніші об'ємно-пластичні варіації використання природних компонентів в дизайні території готельних комплексів на основі наступних принципів: 1) формування різнорівневих вертикальних просторів; 2) принципу формування різнорівневих горизонтальних просторів; 3) принципу гармонійності; 4) принципу регулярного планування.

Ключові слова: дизайн середовища, принципи, територія готельних комплексів, біофільний дизайн, природні компоненти.

Kryvuts Svitlana. PRINCIPLES OF BIOPHILIC DESIGN IN FORMING THE TERRITORY OF HOTEL COMPLEXES

The article examines the main principles of the design of the territory of hotel complexes, which indicate the provision of a comfortable rest for guests. The relevance of this research topic lies in highlighting the principles and revealing the therapeutic effect of being in the natural environment, because natural elements, according to the definition of many specialists, are the specific component that allows to accelerate the recovery of a person. However, it should be emphasized that among a large number of researchers, the principles of creating the design of recreation areas on the territory of hotel complexes were hardly analyzed. Among many sources, there are materials indicating the importance of preserving the natural environment, but there is almost no material systematizing the use of the principles of forming the external space of the hotel territory.

It should be noted that in the last decade, interest in this problem has increased significantly. In addition, there were examples of professionally developed design solutions for the territories of hotel complexes, which also

indicate the relevance of this topic. Therefore, in the basis of the analysis of visual material on the topic of the study, certain author's concepts are of interest, indicating the variety of principles and methods of using natural components in the design of the territory of hotel complexes. It is also worth noting that ideas about an inseparable connection with nature are constantly evolving, evolving and revealing new design possibilities for using them in creating an architectural and landscape environment in new forms, materials and combinatorial modeling with natural components. In addition, it can be stated that the existing innovative technologies of mass construction allow to support the formation of the design of hotel territories, taking into account the strong properties of natural materials, which can replace some structural elements in the construction of the interior space and go outside as a decorative element. These innovations are also facilitated by the use of cheaper artificial materials that have appropriate environmental quality standards and have external analog characteristics. Researching the latest project developments on the specified topic, it was found that modern technologies are constantly developing, practicing designers and architects offer the most diverse volumetric and plastic variations of the use of natural components in the design of the territory of hotel complexes based on the following principles: 1) formation of different levels of vertical spaces; 2) the principle of formation of different level horizontal spaces; 3) principle of harmony; 4) the principle of regular planning.

Key words: environment design, principles, territory of hotel complexes, biophilic design, natural components.

Вступ. На сьогоднішній день тема впровадження біофільного дизайну на території готельних комплексів залишається актуальним питанням, адже вищезазначені простори передбачають акцентування уваги на оздоровчо-профілактичних процесах та створенні відповідних умов для комфортного відпочинку людини. Сучасні тенденції, що намітилися в цьому напрямку середовищного дизайну, а також інновації у технологічних процесах та характеристиках оздоблювальних матеріалів, дозволяють визначити необхідність їх теоретичного опрацювання та систематизації – для подальшого втілення дизайнерами на практиці. Таким чином, виявлення утилітарних та художньо-образних характеристик природних компонентів в формуванні території готельних комплексів засобами біофільного дизайну та принципів їх впровадження – дозволяє зазначити актуальність теми даного дослідження.

Матеріали та методи. Аналіз теоретичних джерел свідчить про те, що дослідники (теоретики та практики дизайну) довгий час працювали над визначенням характеристик елементів природи, які найбільше впливають на позитивний психоемоційний настрій людини від знаходження її в рукотворному, але професійно організованому природному середовищі. Це, в свою чергу, дозволяє оцінити можливість біофільного дизайну вже не тільки для конкретної людини, а і для соціуму в цілому. Але водночас існує недостатня інформованість про принципи біофільного дизайну,

внаслідок чого, розуміння важливості такого дизайну може бути недостатнім, що ускладнює його використання на зовнішніх територіях готельних комплексів. Питання, що пов'язані з систематизацією прийомів створення біофільних композицій, розглядали А. Исикава, М. Сильверстайн, М. Джейкобсон, І. Фиксдал-Кинг, С. Анхель та інші. В результаті ними було запропоновано низку прийомів, які мають позитивний вплив на відносини між дизайном середовища зі штучних матеріалів, природою та людиною [1]. Архітектори, виходячи з конкретних завдань, досліджують ті базові дані, які можуть впливати на вирішення декоративних композицій з елементами біофільного дизайну, серед яких: масштаб композиції по відношенню до розмірів людини; клімат; статистичні дані потенційних користувачів.

Важливою темою розвитку біофільного дизайну та його впровадження на території готельних комплексів є адаптованість природних матеріалів до викликів сучасності. Річ йде про 2019 рік, коли COVID-19 змусив архітекторів і дизайнерів задуматися про нові гострі проблеми, які можна вирішити, використовуючи природні елементи з урахуванням напрямків, що були запропоновані наприкінці 1980-х років С. Келлертом. В період активізації коронавіруса людство опинилося в новому сценарії життя, і це поставило питання про те, які зміни повинні відбуватись в архітектурі майбутнього, щоб в умовах повної або часткової ізоляції життя людини було комфортним.

Також виникла потреба з'ясувати, які інноваційні технології та матеріали допоможуть вирішити актуальні питання оздоровлення населення засобами біофільного дизайну. Зазначені вище обставини сприяли розвитку змін, які змусили фахівців задуматись над створенням комфортних умов проживання, відпочинку та діяльності людини.

Аналізом біологічних систем та їх адаптацією для вирішення дизайну архітектурних об'єктів, займались різні наукові структури, організації тощо. За результатами їх досліджень, переваги біонічного середовища включають покращення здоров'я та якість життя людей; підвищення продуктивності їх праці, а також зниження витрат на обслуговування об'єктів [3].

Дослідниця К. Катріченко, в свою чергу, визначає, що: «...досвід проектної творчості провідних сучасних архітекторів і дизайнерів, який характеризує впровадження концепції біофільного дизайну, вельми повчальний. У проектному формоутворенні зростає вплив виразних художніх і технологічних інноваційних прийомів...на основі *принципу перетікання внутрішнього простору в зовнішній*» [2]. Однак, значна кількість питань, що стосується професійного формування дизайну територій готелів, залишається невирішеною та є наслідком застарілих уявлень про закономірності формування сприятливого та комфортного архітектурно-ландшафтного середовища на основі біофільного дизайну. У зв'язку з цим в даному напрямку був проведений аналіз візуального матеріалу та його систематизація, що сприяло визначенню основних принципів біофільного дизайну, які є вирішальними для створення на території готельних комплексів функціонально оправданих, безпечних та естетичних зон відпочинку. Методи дослідження передбачають аналіз та синтез принципів біофільного дизайну, за допомогою яких формування зон відпочинку на території готельних комплексів стає більш привабливим та має оригінальний професійний вигляд, що повністю відповідає екологічним та естетичним вимогам сьогодення.

Результати. Систематизація наукових джерел свідчить про те, що більше століття

тому сформовані ідеї інтеграції архітектурного та природного середовища й досі знаходять своє застосування у різних напрямках архітектурно-ландшафтного проектування. В свою чергу, візуальний матеріал дослідження вказує на те, що території готельних комплексів теж нерідко є актуальним напрямком для ведення такої діяльності. В тому числі й в реалізації *принципу формування вертикального та принципу формування горизонтального різнорівневого планування* – як основних ідей визначення актуальності біофільного дизайну на сьогоднішній день. Така інтеграція може відбуватися у різний спосіб, приймаючи ті форми, які доступні архітектору в кожному конкретному випадку та відносно умов місцезнаходження об'єкта дизайну. При цьому, використання натуральних матеріалів сприяє створенню більш здорового та екологічно безпечного архітектурно-ландшафтного середовища за рахунок наявності наступних характеристик: 1) природні матеріали є біорозкладними та природно відновлюваними, що дозволяє знизити їх негативний вплив на навколишнє середовище; 2) вони не містять шкідливих речовин, які можуть випаровуватися та впливати на здоров'я гостей готелю; 3) природні матеріали є стійкими до зношування, що робить їх ідеальним вибором для зовнішнього оздоблення; 4) вони довговічні та мають низьку тенденцію до пошкоджень, тому вимагають меншого обсягу обслуговування та ремонту. Проаналізуємо основні принципи біофільного дизайну та їх використання у формуванні дизайну території готельних комплексів.

Принцип формування вертикальних різнорівневих просторів на території готелів з урахуванням прийому розмежування функціональних зон з використанням природних елементів – є провідним серед тих, що наразі пропонуються спеціалістами. Варто зазначити, що прийоми використання біофільних елементів на основі зазначеного принципу є досить гнучкими. За їх допомогою можна створити: 1) сприятливу для відвідувачів організацію простору, що пропонує оптимальне розміщення природних компонентів на різних

рівнях їх організації; 2) передбачити формування активних і пасивних зон відпочинку, які дозволяють насолоджуватися ландшафтними композиціями з різних рівнів їх сприймання; 3) можливість потрапити з одного рівня на інший, враховуючи міцність запропонованих конструкцій з природних елементів (рис. 1).

Принцип формування горизонтальних різнорівневих просторів дозволяє створити функціональні зони з елементами природного необробленого каміння, рослин та води, де їх взаємодія між собою утворює гармонійну врівноважену загальну композицію по всій території готелю. Дизайнерське рішення додатково може включати створення декоративних елементів з обробленого каміння, а також освітлення простору. Створення відкритих зон для відпочинку, рознесених з урахуванням горизонтальних рівнів *на основі прийому метро-ритмічних відносин*, дозволяє запропонувати їх дизайн з різними індивідуальними художньо-образними характеристиками та невимушеною комфортною атмосферою (рис. 2).

Наступний, *принцип гармонійності*, важливий при створенні біофільного дизайну на території готельних комплексів, що відповідає за різноманітність декоративних структур з природних форм та відображає красу ландшафтних композицій, створених з використанням прийому контрастних форм обраних природних елементів, кольору та їх фактури (рис. 3). В даному випадку *засіб організації співвідношень природних та оброблених просторових форм* – допомагає професійному створенню планувального рішення території готельних комплексів та розробці загальної ландшафтної композиції з природних компонентів. З урахуванням даного засобу можна включати різнорівневі природні компоненти, що робить композиційні рішення більш індивідуальними та естетично виразними.

Знаходження гармонійного зв'язку між елементами, що складають необхідну композиційну форму, виражається в підпорядкованості всіх його природних компонентів (оброблених та таких, що спеціально не оброблялись). Як свідчить матеріал дослідження,

Рис. 1. China, Jiangsu, Taicang, 2019. <https://moool.com/en/enjoyable-life-at-yango-zoina-philippe-clouds-by-ddon.html>

Рис. 2. Ландшафтний дизайн компанії DDON; м. Чженчжоу; відповідальні дизайнери: Cao Honggang, Wang Chao <https://moool.com/stream-garden-in-zhengzhou-by-ddon.html>

Рис. 3. Біофільний дизайн території готелю St. Regis Hotel; м. Чанша; ландшафтний дизайн від компанії GVL; <https://moool.com/st-regis-hotel-gvl.html>

декоративні ландшафтні рішення мають різноманітний характер і можуть бути створені за допомогою великого переліку природних матеріалів. Для вирішення композицій з природних форм на основі вільного планування дизайнерами враховується низка різноманітних прийомів. Крім того, влаштування різнорівневих доріжок з урахуванням *принципу вільного планування* дозволяє розкрити художньо-образні характеристики в створенні їх дизайну, враховуючи зміну підйомів та спусків (однорівневих, дворівневих тощо) та розрахунків ширини доріжки в залежності від її призначення.

Принцип регулярного планування, як можливість облаштування зовнішніх територій

зон відпочинку, враховує геометричність майже всіх елементів, що допомагають створенню дизайну території готелів. Це дозволяє запропонувати гармонійне співвідношення між архітектурою, функціональними зонами на території готелю та природному оточенню, що також підпорядковано законам геометрії (рис. 4). Дизайн відпочинкових зон з урахуванням такого планування може включати в себе уособлені місця та розташування різноманітних пейзажних композицій та скульптур. Крім того, такі приклади визначаються використанням правильних геометричних контурів: прямими доріжками алей, пішохідних зон, симетричними композиціями з природних матеріалів (каміння, деревини, рос-

Рис. 4. Біофільний дизайн території готелю Maslina Resort; острів Хвар, Хорватія. <https://www.booking.com/hotel/hr/maslina-resort.ru.html?activeTab=photosGallery>

лин) або рядковими насадженнями рослин, наявністю додаткових декоративних елементів, водних влаштувань, а також наявністю регулярного саду.

Висновки. В ході дослідження питань, пов'язаних з біофільним дизайном в формуванні території готельних комплексів, визначено декілька основних принципів, що сприяють побудові безпечного та комфортного відпочинку людей. Ефективність біофільного дизайну полягає в його здатності надихатися

та вчитися у природи, щоб створювати стійкі, функціональні та професійні дизайнерські рішення. Прямування в цьому напрямку допомагає дотримуватися гармонії між людиною, природою та архітектурою. Ступінь впливу біофільних рішень у формуванні різноманітних зовнішніх територій готельних комплексів регулюється: місцем їх знаходження, характером композиційного вирішення необхідних зон з урахуванням природних матеріалів, засобами освітлення.

Література:

1. Alexander C., S. Ishikawa, M. Silverstein, M. Jacobson, I. Fiksdahl-King, S. Angel, (1977). *A Pattern Language: Towns, Buildings, Construction*. New York: Oxford University Press. [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://arl.human.cornell.edu/linked%20docs/Alexander_A_Pattern_Language.pdf
2. Катріченко К.О., Васіна О.В., Кривуц С.В. Гармонізація інклюзивного середовища загальноосвітньої школи на основі концепції «Biophilic design»: Вісник ХДАДМ, Харків, 2020. № 3. С. 21–29.
3. Olga Speck, David Speck, Rafael Horn, Johannes Gantner and Klaus Peter Sedlbauer. *Biomimetic bio-inspired biomorph sustainable? An attempt to classify and clarify biology-derived technical developments*. 2016. URL: <https://iopscience.iop.org/article/10.1088/1748-3190/12/1/011004/pdf>

References:

1. Alexander C., S. Ishikawa, M. Silverstein, M. Jacobson, I. Fiksdahl-King, & S. Angel, (1977). *A Pattern Language: Towns, Buildings, Construction*. New York: Oxford University Press. Retrieved from https://arl.human.cornell.edu/linked%20docs/Alexander_A_Pattern_Language.pdf
2. Katrichenko K.O., Vasina O.V., & Kryvuts S.V. (2020). *Garmonizatsiya inkluzyvnoho seredovysha zagalnoosvitnoi shkoly na osnovi kontseptsii «Biophilic design»* [Harmonization of the inclusive environment of a comprehensive school based on the concept of «Biophilic design»]: Visnyk KhDADM, Kharkiv. No. 3. P. 21–29 [in Ukrainian].
3. Olga Speck, David Speck, Rafael Horn, Johannes Gantner and Klaus Peter Sedlbauer (2016). *Biomimetic bio-inspired biomorph sustainable? An attempt to classify and clarify biology-derived technical developments*. Retrieved from: <https://iopscience.iop.org/article/10.1088/1748-3190/12/1/011004/pdf>